

Íðnasta yvir- tøkulandsstýri síðan 1948

Tvíhaldan sambandsins um ikki at samráðast við danir um studningsskipanir, hevur kostað okkum fleiri ferðir tað, yvirtøkurnar kostaðu 1975—80.

Hetta sigur Atli Dam í triðja parti av røðu síni undir orðaskiftinum um lógmansrøðuna.

Í innlendis figgjarviðurskiptum kann lögmaður heldur ikki bara sær fyri at seta eina rangmynd upp. Hann talar um ótálmaða nýtslu, sum undanfarna samgongan framdi, og hall á figgjarlógini ár um ár, sum var hetta ein longri røð av árum. Hann talar um, hvussu tað bleiv lagt á annan bógv í 1981, og hvussu almenna nýtslan bleiv tálmað, tí nú var avlop aftur á figgjarlóg og landskassaroknskapi.

Sannleikin er, at tað er ikki tálmað nýtsla, men ein metvøkstur í innkreivning, skattatrygði, tollhækking og tjóðbankayvirskoti hesi ár, nýtslan hevur ligið fleiri hundrað milliónir omanfyri figgjarlógina, men ein hevur so bert undirmerkt inntøkurnar og so hækkað tær fyri at sýna yvirskot.

Sannleikin er, at tey hall — lögmaður umtalar, sum ein røð av hallum — viðvíkja tveimum figgjarárum — 1979/80 og 1980/81 — við ávíkavist umleið 20 og 23 milliónum, stórt sæð øll onnur ár frammanundan hevði landskassaroknskapurin sýnt avlop, avlop sum fleiri ferðir uppvegaðu hesi hall uppá samanlagt 40 — 50 milliónir.

Seinna hallið eigur lögmaður fulla ábyrgd av, tí tað svarar nágreiniliga til tað ónýttslu, sum hann loyvdi landsverkfrøðingsstovnum at hava í februar — mars 1981.

Risavøkstur í stuðlinum til fiskiskipafлотan

Fyrri hallið stavar frá tí risavøkstri í stuðlinum til fiskiskipafлотan, vit noyddust at fremja aftaná oljukreppuna í 1979/80. Hóast hesin vøkstur eftir einum ári var umleið 180 mill. kr., greiddu vit tað við einum halli uppá einans 20 mill. kr., og tað uttan at figgjarlógini fór upp um 626 milliónir.

Tað er lagamanni at tosa um yvirskot, tá ein so kalt og kyniskt hevur hækkað skatta- og tolltrygði, at figgjarlógini 1984/85 liggur um 1500 milliónir ella nærum 900 milliónir omanfyri 1979/80.

Er hetta tálman av forbrúki?

Er hetta sparsemi og ansni í peningánýttslu?

Nei, og hesin peningur er allur pumpaður út aftur í almenna nýtslu og almennar iløgur, hann er ein av orsökunum til nevndu øking í uttanlandsskuld uppá meira enn 2000 mill. kr.

So, tó at lögmaður blandar figg-

arlóg og gjaldsjavna saman sum súreplir og gularøtur, so er úrslitið av hansara tørvandi figgjarstýring júst tað øvugta av tí, hann roynir at avmynda í røðu síni.

Reallønarfall — forbrúksvøkstur

Tá vit samstundis vita, at tóka realløn lóntakaranna hesi árin síðan 1980 er minkað 25 — 30 %, er ikki torført at gita um, hvør tað er, sum hevur havt ráð til ta forbrúksøksplosión, sum handilsjavnin sýnir hesi ár.

Afturat hesum hevur samgongan lænt og kemur at læna hundraðir av milliónum yvir kelduskattaskipanina, milliónir sum eru ella verða læntar B-skattgjaldarunum, avskrivarunum og vinunum og kenn-ingunum. Læntar í kreditti ella latnar í beinleiðis studningi.

So, Hann náði okkum fyri meira sparsemi av hasum slagnum.

Vit kenna hatta sparsemið frá ferðingini.

Vit kenna hatta sparsemið frá umboðanini, veitslunum í landsstýri og samgongu.

Vit kenna hatta sparsemið sum eitt fyrirlitlarleyst oyðslusemi, skipað av samgonguni.

Ongin lántøka?

Eitt annað falskt figgjarfybrigdi, reypað verður av í røðu lógmans, er figgjarlógini uttan lántøku.

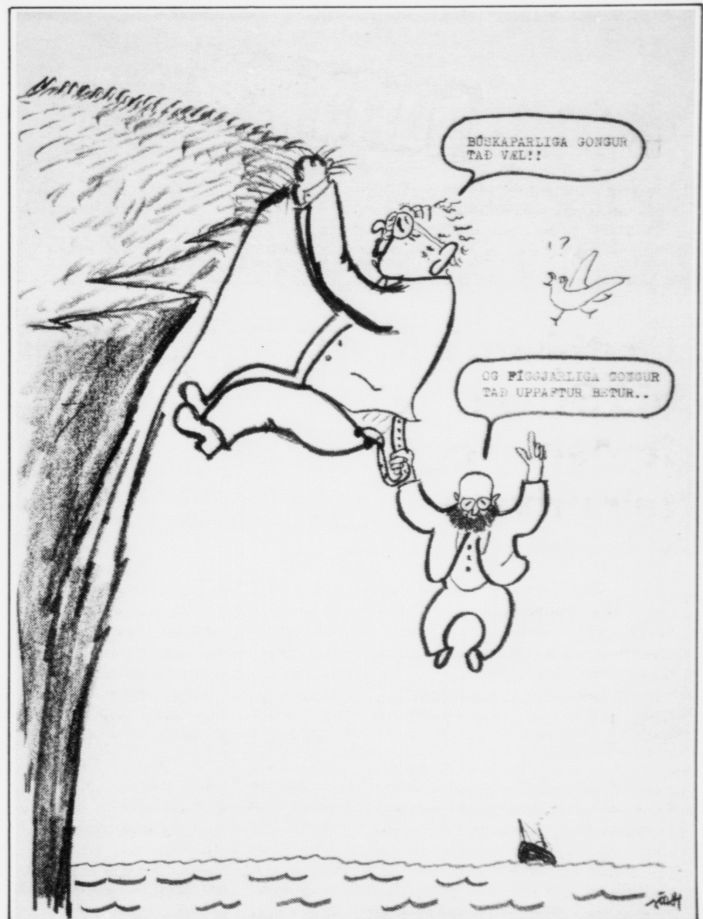
Jú, víst eru tær vanligu 50 láni-milliónirnar ikki við á figgjarlógini 1984/85, men verulig er haraftur-í móti burturserplanin av eykagrunni ráfiskagrunnsins — hesin skuldi verið útvið 100 mill. kr., var mannagongdin frá 1975 til 1980 nýtt — og verulig er risalántøkan uppá aðrar 100 — 200 milliónir til grunnarnar uttan figgjarlógina, Menningar-grunnin, Húsálansgrunnin, Íðnaðar-grunnin, Telefonverkið, Postverkið o. s. fr.

Sammett við vøksturin á figgjarlógini uppá fleiri hundrað milliónir eftir bert einum ári, eru hesar 50 láni-milliónirnar fyri lítið at rokna.

Tað vil siga, at eisini hetta enn einaferð er reyp, sum ikki er annað enn talgylk.

Nøkta ikki iløgutørvin

Nú hava vit ikki talað eitt einasta orð um tann velduga iløgutørv, sum

vit fáa komandi árin. J. Sundstein var inni á hesum í samband við SEV útbyggingina og aðrar útbyggingar, sum fyri standa. Tað eru túsundir av milliónum, vit skulu fremja av iløgum í komandi tíð. Hvør verður okkara orka, tá vit nú eru komin upp á 60 % av bruttotjóðarúrtøkuni í uttanlandsskuld longu frammanundan, at hesar iløgurnar skulu gerast.

Ávegis til blokkstudning?

Yvirtøkur og útreiðslur av slíkum ger lögmaður burturúr. Sannleikin er, at tvíhaldan sambandsins, um ikki at eftirlíka einum donskum ynski um samráðing um studningsskipanina, hevur kostað okkum mangar ferðir tað, sum tær so-nevndu yvirtøkurnar av trimum um-sitingaruppávum kostaðu frá 1975 til 1980.

Her er talan um havnabyggistuðul, skúla- og undirvísingarverk (vanlig skúlabygging og undirvísing teirra 16—19 ára gomlu), sjúkrahús- verk, flogmál og mangt annað. So íðnari yvirtøkulandsstýri enn hetta, sum vit hava í lètuni, hava vit ikki havt síðan 1948.

Landskassaveðhald tvífaldað

Lögmaður segði í eini útvarpssamrøðu í juni mánaða, at tað sjálvsagt var burturvið at tosa um, at landskassaveðhaldini, sum við ólavsektu-tíð í 1983 vóru uppá 500 mill. kr., nú

vóru komin uppí 1000 mill. kr. Men í somu røðu, sum vit viðgera ídag, viðgongur hann, at hesi veðhald eru vaksin frá 500 til 1000 milliónir bara hetta seinasta árið. Og tað bætir ikki um okkara móguleika fyri at standa í móti um vit veruliga skulu til at afturrinda av hesum 3000 millión-unum í uttanlandsskuld.

Javnvág á 50.000 tons

Hvat fiskirættindum viðvíkir, so spælir lögmaður — uttan at spyrja samgongumenn sínar um teirra hugsan — somu plátu sum fyrr. Hann hevur hildið tær, ja útvegað fleiri rættindi enn fyrr.

Sannleikin er, at ráddi lögmaður, so veiddu útlendingar framvegis 50.000 tons av hvítum fiski og samanlagt eini 70—80.000 tons í toska-virði í føroyskum sjógv, meðan vit valla finga annað frá t.d. EF enn tann íðnaðarfisk, sum kvotan broyttist til beinanvegin P. Ellefsen tók við. Íðnaðarfisk, sum vit ikki longur hava skip til at veidda. Og hóast útlendingar framvegis finga hendan nógva fisk, vóru vit helst ikki sloppin undan brølarunum við rækjunum undir Svalbard og laks-inum við Føroyar.

Men vil lögmaður reypa, so lat hann, tí hann sleppur so undan teim sera torføru samráðingum, sum nú standa fyri, har hvørki bretar, norðmenn ella aðrir hava serligan áhuga fyri at veidda á føroyskum øki.

framhald.